

Sammanfattning

En rektor vid en gymnasieskola sades upp på grund av bl.a. sitt agerande på sin privata Facebooksida. Huvudsakligen fråga om det förelegat saklig grund för uppsägning.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2012-03-28
StockholmDom nr 25/12
Mål nr B 88/11**KLAGANDE**

Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB, 556700-3586,
Norra Strandgatan 1, 972 39 Luleå
Ombud: arbetsrättsjuristen Lars Bäckström, Almega AB, Box 55545,
102 04 Stockholm

MOTPART

A.K. i Luleå
Ombud och rättshjälpsbiträde: advokaten Toivo Öhman,
Birger Jarlsgatan 2, 5 tr, 114 34 Stockholm

SAKEN

skadestånd p.g.a. uppsägning

ÖVERKLAGAD DOM

Luleå tingsrätts dom den 23 juni 2011 i mål nr T 2270-10

Tingsrättens dom, se bilaga.

Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB (nedan bolaget eller gymnasieskolan) har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, ska ogilla A.K:s vid tingsrätten förda talan samt befria bolaget från skyldigheten att betala A.K:s rättshjälpskostnader vid tingsrätten och i stället förplikta honom att ersätta bolaget för dess rättegångskostnader vid tingsrätten med där yrkat belopp.

A.K. har bestritt bifall till bolagets ändringsyrkanden.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på bolagets begäran tingsrättens ljud- och bildupptagningar från förhör under sanningsförsäkran med M.M., A.G. och N.W. spelats upp. På A.K:s begäran har tingsrättens ljud- och bildupptagningar av förhöret under sanningsförsäkran med honom själv samt från vittnesförhören med V.W. och E.B. spelats upp. Parterna har åberopat samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten.

Som grund för och till utveckling av sin talan har parterna i allt väsentligt anfört detsamma som antecknats i tingsrättens dom.

Domskäl

Tvisten

Tvisten gäller i huvudsak frågan om det har förelegat saklig grund för uppsägning av A.K. från hans tjänst som rektor och lärare vid Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå på grund av hans agerande bl.a. på sin privata Facebooksida. Skälen för bolagets uppsägning var sammanfattningsvis att A.K. på sin privata Facebooksida, där det angavs att han var rektor för gymnasiet, var med i nio grupper vars namn anknöt till sex, att han på sin Facebooksida hade sex bilder med sexuellt innehåll, att han haft kontakter med elever via sin Facebooksida, att han använt Facebook på arbetstid, att han medverkat på en elevblogg iklädd en tröja med ett tryck som handlar om analsex, och att han haft en bild med samma tröja på sin egen Facebooksida, trots att bolagets VD M.M. sagt att bilder med det innehållet skulle tas bort från elevernas hemsida och, om de fanns på andra ställen, även från dessa. Bolaget har gjort gällande att A.K:s agerande står i uppenbar strid med hans anställning som rektor och lärare och att hans agerande har varit ägnat att allvarligt skada skolan och därmed bolaget.

Några rättsliga utgångspunkter

Utmärkande för ett anställningsförhållande anses vara bl.a. att arbetstagaren ska vara lojal mot arbetsgivaren. Lojalitetskravet ingår som ett led i anställningsavtalet. Ett grundläggande krav är att arbetstagaren inte får skada arbetsgivaren. Vilka krav på lojalitet som är rimliga att ställa måste av naturliga skäl variera beroende på bl.a. förhållanden inom branschen, den aktuella verksamhetens beskaffenhet, arbetsuppgifternas art, arbetstagarens ställning i företaget och om arbetstagaren på något sätt äventyrat arbetsgivarens kundrelationer. Man kan inte med någon enkel formel beskriva vad som åvilar arbetstagaren i normalfallet men en gemensam synpunkt på dennes förpliktelser har angivits vara att arbetstagaren är skyldig att sätta arbetsgivarens intresse framför sitt eget samt att undvika lägen, där han eller hon kan komma i en plikt-kollision (se t.ex. AD 2010 nr 42 och AD 1993 nr 18 och där gjorda hänvisningar).

Med högre tjänsteställning och ökat ansvar måste också de krav som kan ställas på arbetstagaren i detta avseende öka. Arbetsdomstolen har tidigare uttalat att det är givet att särskilt höga krav måste kunna ställas på att den som är chef över andra följer de regler som gäller på arbetsplatsen och utgör ett föredöme för andra. Den allmänna lojalitetsplikten i ett anställningsförhållande gäller dock oberoende av om några särskilda etiska regler har upprättats av arbetsgivaren eller inte (AD 2010 nr 50).

När det gäller arbetstagares agerande på fritiden, som inte har ett tydligt samband med anställningen eller arbetsgivarens verksamhet, är utgångspunkten att arbetstagaren är fri i sin livsföring. Det är dock med hänsyn till arbetstaga-

rens lojalitetsplikt inte möjligt att dra en absolut gräns mellan vad som gäller agerande i arbetet och agerande på fritiden. De skyldigheter som följer med anställningen kan vara sådana att de i större eller mindre utsträckning inverkar på arbetstagarens möjligheter att fritt förfoga över sitt agerande på sin fritid.

Som Arbetsdomstolen har uttalat i AD 1984 nr 9 är det givet att i ett fall där arbetsgivarens intresse är hänförligt till något förhållande som ligger vid sidan av arbetstagarens fullgörande av arbetsuppgifterna, en uppsägning kan anses sakligt grundad endast om arbetsgivarens skäl är tungt vägande och situationen inte kan lösas genom en omplacering till annat arbete. Så kan vara fallet t.ex. om en anställd som anförtrotts gods eller medel begår allvarlig tillgreppsbrottslighet på fritiden (AD 2006 nr 109).

Det arbetstagaren har gjort på fritiden kan i andra situationer vara att se som utövandet av en rättighet som är särskilt skyddad av rättsordningen. Det kan handla om sådant som att på fritiden offentligt uttrycka åsikter, tankar och känslor eller använda förenings- eller religionsfriheten eller möjligheten att delta i allmänna val. I dessa situationer får, i fråga om avslutande av anställningen, arbetsgivarens intresse av och skäl för att avsluta anställningen vägas mot inte enbart arbetstagarens intresse av att få behålla anställningen utan även mot intresset av att på fritiden få använda sina rättigheter. Ibland, såsom i fråga om rätten till yttrandefrihet, följer detta redan av Sveriges förpliktelser enligt Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna att se till att i vissa fall rättigheterna enligt konventionen respekteras även i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare (se bl.a. Europadomstolens dom den 12 september 2011 i målet Sánchez m.fl. mot Spanien).

I vissa situationer kan arbetstagaren således bli föremål för åtgärder i sin anställning – t.ex. en uppsägning – p.g.a. sådant som inträffat vid sidan av arbetet och som inte har ett tydligt samband med anställningen eller arbetsgivarens verksamhet. Huruvida en sådan reaktion kan anses godtagbar är beroende av hur en intresseavvägning av omständigheterna i det enskilda fallet utfaller.

Vad som nu sagts har tagit sikte enbart på förhållandena på den privata arbetsmarknaden. För offentligt anställda gäller särskilda regler.

Innebär A.K:s agerande att det har förelegat saklig grund för uppsägning?

Arbetsdomstolen delar tingsrättens bedömning i fråga om A.K:s kontakter med elever på Facebook, hans användning av Facebook i privat syfte under arbetstid och fotografering av A.K. i en tröja som skulle säljas inom ett elevprojekt. Arbetsdomstolen anser således att dessa omständigheter inte kan tillmätas någon betydelse vid bedömningen av frågan om det funnits saklig grund för uppsägningen.

Arbetsdomstolen övergår nu till att pröva om A.K:s publicering på Facebooksidan i sig innebär att bolaget haft saklig grund för uppsägningen.

Bolaget har lagt A.K. till last att han på sin Facebooksida på internet lagt ut dels sex bilder med sexuellt innehåll, dels information om att han var med i nio s.k. grupper på Facebook med namn som har anknytning till sex.

Den första bilden visar A.K. dansande i bar överkropp och med byxor. Den andra bilden visar A.K. påklädd, stående på alla fyra på golvet. På den tredje bilden ligger A.K. på sidan på golvet med uppknäppt skjorta. På den fjärde bilden är A.K. fullt påklädd och har på sig ett förkläde med en tecknad bild som föreställer en kvinnokropp iklädd underkläder. Den femte bilden visar A.K. utklädd till kvinna bärande peruk, en tröja med djup urringning och en kort kjol. Han sitter med benen brett isär och har en servett däremellan. På den sjätte bilden har A.K. på sig en tröja, som skapats i ett elevprojekt i skolan, och som har ett tryck i form av dels en bild av en kvinna i underkläder som står på alla fyra, dels texten NASA, vilket i detta sammanhang står för ”National Anal Sex Association”. Hans ena arm döljer en del av bilden på det sättet att av namnet, som också finns tryckt på tröjan, syns endast ordet ”Association”.

De namn på grupper, som bolaget har lagt A.K. till last att han lagt ut på sin privata Facebooksida är: Vi som är sexgalna, 50 REASONS TO HAVE SEX!!!!, sex gillare, OSKULDS GRUPPEN, SEX är A-O så det så!!!, Intelligence is Sexy!!, Multiple orgasms, Efter sex mys och All Sexy bikinis 4U.

Arbetsdomstolen, som delar tingsrättens bedömning att det är styrkt att A.K. tillhörde alla de grupper som bolaget har påstått i målet, anser att det för bedömningen av uppsägningsfrågan, mot bakgrund av utredningen i målet, är tillräckligt att konstatera följande. I den mån de påtalade bilderna över huvud taget kan sägas ha en sexuell anknytning, är denna anknytning i vart fall inte särskilt tydlig. Bilderna kan inte sägas innefatta några tydliga sexuella uttryck eller anspelningar i det sammanhang de förekommer, utom för den som på förhand känner till den på den s.k. NASA-bilden dolda texten om analsex. De påtalade bilderna och gruppsnamnen har utgjort en mindre del av det material som fanns utlagt på A.K:s Facebooksida.

Som Arbetsdomstolen redogjort för ovan måste man vid prövningen av om det har förelegat saklig grund för uppsägning ta hänsyn till den särskilda ställning som A.K. hade som rektor och lärare vid gymnasieskolan. Som rektor ingick han bl.a. i skolans ledningsgrupp och hade en särskild förtroendeställning som ledare för verksamheten. Kraven på saklig grund tunnans därmed ut jämfört med vad som skulle ha varit fallet i fråga om en arbetstagare i mera underordnad ställning (se t.ex. AD 1998 nr 22). Samtidigt måste beaktas att i frågor, som inte har ett tydligt samband med anställningen eller arbetsgivarens verksamhet, även arbetstagare med en särskild förtroendeställning i grunden har en rätt till yttrandefrihet.

Arbetsdomstolen ifrågasätter inte att bolaget, med hänsyn till dess verksamhet, har haft ett starkt intresse av att inte förknippas med omständigheter av oönskad sexuell natur. De skäl som bolaget åberopat härför är att frågor om

sexualitet – i relationen mellan lärare och elever i gymnasieskolan – är ett känsligt område och att det oönskade sambandet negativt påverkar bolagets anseende, vilket i sin tur försämrar dess möjligheter att rekrytera personal och elever till skolan. Det är därför i och för sig förståeligt att bolaget reagerade när det uppmärksammades på A.K:s privata Facebooksida, där hans ställning som rektor framgick.

Det har emellertid inte framkommit att bilderna eller gruppnamnen på A.K:s Facebooksida, innan de uppmärksammades i media, haft några konkreta negativa verkningar vare sig för eleverna eller för bolaget

Genom att A.K:s Facebooksida och hans ställning som rektor för gymnasieskolan uppmärksammades på ett negativt sätt i media uppkom uppenbara risker för bolagets och därmed skolans anseende. Dessa risker synes också ha varit starkt vägande skäl för bolagets agerade att snabbt avsluta A.K:s anställning. Enligt Arbetsdomstolens mening kan dock en negativ medierapportering i sig normalt inte med framgång läggas till grund för ett beslut om att säga upp en anställd. Utgångspunkten för bedömningen av om saklig grund för uppsägning föreligger är nämligen den anställdes eget agerande och inte om detta uppmärksammats i massmedia eller hur det framställs där (jfr t.ex. AD 1991 nr 106 och AD 1997 nr 57). Det har inte framkommit att A.K. på något sätt legat bakom mediernas rapportering.

Arbetsdomstolen konstaterar att A.K. varken har försökt ge sken av att gymnasieskolan låg bakom den aktuella Facebooksidan eller att hans agerande på Facebooksidan skedde inom ramen för hans anställning. Besökare på sidan har inte heller rimligen kunnat få den uppfattningen. För den oinitierade hade det påtalade materialet – bilder på A.K. och gruppnamn – inte i sig något samband med gymnasieskolan. Det är vidare känt att det är vanligt att på privata sidor på internet ange var man arbetar och den befattning man har. Inget har heller framkommit som tyder på att A.K., med att lägga ut bilder och gruppnamn på sin Facebooksida, avsett att skada bolaget.

Det påtalade materialet rör uteslutande A.K. själv som privatperson, bilder på honom själv i privata situationer och namn på de grupper som han själv valt att bli medlem i, och hör därför i sig till kärnområdet för vad varje människa – anställd eller inte – öppet bör kunna få ge uttryck för inför andra människor. Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning och intresseavvägning att A.K. inte enbart genom vad han lagt ut på sin Facebooksida har gett skolan saklig grund för uppsägningen.

Arbetsdomstolen övergår nu till att pröva om A.K. brutit mot några förhållningsorder från bolaget.

A.K. har på sin privata Facebooksida angett att han är rektor – ”Headmaster” – på skolan och även angett kontaktuppgifter till gymnasieskolan. Den initierade kan vidare se att den s.k. NASA-tröjan, som han har på sig på en bild på Facebooksidan, är en tröja som skapats inom ramen för ett av skolans elevprojekt.

Enligt Arbetsdomstolens uppfattning har bolaget haft rätt att kräva dels att A.K. tog bort sambanden mellan den privata Facebooksidan och gymnasieskolan genom att avlägsna kontaktuppgifterna till skolan och uppgiften om att han är rektor där samt bilden med den s.k. NASA-tröjan, dels att han inte hade arbetsrelaterade kontakter via sin privata Facebooksida. Arbetsdomstolen finner emellertid inte att det är visat att bolaget ställt sådana krav annat än beträffande NASA-tröjan. Av utredningen framgår nämligen att skolans verkställande direktör i början av maj 2009 uppmanade A.K. att ta bort alla förekomster på internet av bilder på NASA-tröjan. Trots detta hade han ändå kvar en bild med tröjan på sin Facebooksida. Den förklaring som A.K. lämnat härtill – att han efter uppmaningen såg till att eleverna tog bort bilden från deras blogg men att han inte tänkte på att det var samma motiv som han hade på en bild på sin egen Facebooksida – finner Arbetsdomstolen inte anledning att ifrågasätta. Vad som förekommit framstår som ursäktligt.

I samband med de möten som förekom kort tid före uppsägningen, efter det att Facebooksidan uppmärksammats i media, måste det ha stått klart för A.K. att bolaget ogillade innehållet på sidan och ansåg att vad han uttryckte där kunde kopplas till hans roll som företrädare för gymnasieskolan. Arbetsdomstolen finner, i likhet med tingsrätten, att det inte är visat att bolaget i samband med mötena eller annars före uppsägningen gav A.K. några konkreta instruktioner om ändringar av sidan eller annars angav hur A.K. skulle agera för att undvika ett avslutande av anställningen.

Arbetsdomstolen finner mot denna bakgrund att A.K. inte, på ett sätt som kan ha betydelse för uppsägningsfrågan, har brutit mot några förhållningsorder från bolaget.

Arbetsdomstolens slutsats är alltså att bolagets uppsägning av A.K. inte har varit sakligt grundad.

Beräkning av det ekonomiska skadeståndet

Arbetsdomstolen delar tingsrättens bedömning av att en verksamhetsövergång enligt 6 b § lagen om anställningsskydd ägt rum. Begränsningsregeln i 38 § lagen om anställningsskydd leder därför inte till någon nedsättning av det yrkade ekonomiska skadeståndet. Arbetsdomstolen delar även tingsrättens bedömning att det ekonomiska skadeståndet inte ska jämkas.

Allmänt skadestånd

Arbetsdomstolen delar tingsrättens bedömning av det allmänna skadeståndets storlek beträffande bolagets felaktiga uppsägning.

Liksom tingsrätten anser Arbetsdomstolen att bolagets hantering av uppsägningsfrågan i formellt hänseende inte kan anses ursäktligt. Det saknas skäl att sätta ned det allmänna skadeståndet avseende formaliafelen.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång är bolaget fullt ut tappande part. Bolaget ska därför förpliktas att ersätta A.K. för hans rättshjälpskostnader och rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i Arbetsdomstolen. De yrkade beloppen har inte ifrågasatts.

Det belopp som Toivo Öhman har begärt som ersättning för sitt uppdrag som rättshjälpsbiträde är skäligt och ska fastställas.

Domslut

1. Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens domslut i överklagade delar.
2. Arbetsdomstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt Toivo Öhman med 34 190 kr, varav 22 895 kr avser arbete, 5 571 kr avser utlägg och 5 724 kr avser mervärdesskatt.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB att, enligt den närmre fördelning som rättshjälpsmyndigheten bestämmer, utge ersättning för A.K:s rättshjälpskostnader i Arbetsdomstolen med 34 190 kr.
4. Arbetsdomstolen förpliktar Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB att ersätta A.K. för dennes rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med 36 750, varav 29 400 kr avser ombudsarvode och 7 350 kr avser mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Karin Renman, Sören Öman, Kurt Eriksson, Karl Olof Stenqvist, Kent Johansson, Stina Nilsen, Margareta Zandén. Enhälligt.

Sekreterare: Malin Broman Lindfors

Tingsrättens dom (ledamöter: Erik Graeske, Stefan Lundstig och Anna Svedjevik)

BAKGRUND M.M.

A.K. anställdes i augusti 2007 som lärare och rektor vid Norrlands Entreprenörsgymnasium. Hans anställning bestod till hälften av arbete som lärare. Som sådan undervisade han i samhällsorienterande ämnen.

Gymnasiet är en friskola som drivs av Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB (nedan bolaget) i lokaler i centrala Luleå. Skolan har omkring 90 elever och ett tiotal anställda, varav flertalet är lärare. Undervisningen bedrivs inom ramen för det samhällsvetenskapliga programmet med särskild inriktning mot entreprenörskap. Som ett led i undervisningen ingår att eleverna ska bedriva försäljning av produkter. Denna verksamhet sker i nära samarbete med föreningen Ung Företagsamhet. Av eleverna är 60 procent pojkar och 40 procent flickor.

I mitten av juni 2009 publicerades uppgifter i media om att A.K. förekom på facebook i sammanhang som hade sexuell anknytning. Som en följd av detta kom bolaget att säga upp A.K. den 20 juni 2009. Uppsägningen skedde via ett mail som bolagets verkställande direktör M.M. skickade till A.K.

Tvist uppstod mellan parterna med anledning av uppsägningen. Förhandlingar skedde men någon uppgörelse kunde inte träffas. I april 2010 väckte A.K., som inte är medlem i en arbetstagarorganisation, talan vid tingsrätten med yrkande om ekonomiskt och allmänt skadestånd på den grunden att uppsägningen inte varit sakligt grundad. Med anledning av att bolaget inte inkom med svaromål meddelade tingsrätten den 30 juli 2010 tredsdom genom vilken A.K:s talan bifölls.

Sedan bolaget, efter ansökan om återvinning, inkommit med svaromål återupptogs handläggningen. Tingsrätten har beslutat om inhibition av tredsdomen.

YRKANDEN M.M.

A.K. har yrkat att bolaget ska förpliktas att till honom utge *ekonomiskt skadestånd* med 40 320 kr per månad, varav 36 000 kr avser lön och 4 320 kr avser semesterersättning, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 i respektive kalendermånad till dess full betalning sker, för tiden från den 2 november 2009 t.o.m. dagen för huvudförhandling, *allmänt skadestånd* med 148 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess full betalning sker, *bonus* med 36 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 augusti 2009 till dess full betalning sker samt *ersättning för rättegångskostnader*.

Bolaget har bestritt yrkandena och för egen del yrkat ersättning för rättegångskostnader. Såvitt avser ekonomiskt skadestånd har bolaget

vitsordat ett månadsbelopp om 38 080 kr som skäligt i sig, varav 34 000 kr avser lön och 4 080 kr avser semesterersättning.

GRUNDER

A.K.

Bolaget har sagt upp honom från anställningen utan saklig grund och därmed i strid mot 7 § anställningsskyddslagen. Han är därför enligt 38 § samma lag berättigad till ekonomiskt skadestånd motsvarande lön och semesterersättning. Hans månadslön uppgick till 36 000 kr, vartill kommer semesterersättning med 12 procent.

Med anledning av den felaktiga uppsägningen är han enligt sistnämnda lagrum även berättigad till allmänt skadestånd. Detta bör skäligen bestämmas till 100 000 kr.

Han är vidare enligt 38 § anställningsskyddslagen berättigad till allmänt skadestånd för fyra andra brott mot lagen enligt följande.

Uppsägningen föregicks inte av sådan underrättelse som avses i 30 §. Skäligt skadestånd motsvarar 20 000 kr.

Uppsägningen innehöll inte sådan besvärshänvisning och upplysning om företrädesrätt till återanställning som föreskrivs i 8 §. Skäligt skadestånd motsvarar 20 000 kr.

Uppsägningen överlämnades inte personligen eller sändes i rekommenderat brev som föreskrivs i 10 §. Skäligt skadestånd motsvarar 3 000 kr.

Han erhöll inte den löneförhöjning om 2 000 kr per månad från och med augusti 2009 som avtalats mellan parterna och fick därmed inte full lön under del av den i 11 § föreskrivna uppsägningstiden. Skäligt skadestånd motsvarar 5 000 kr.

Han har därutöver rätt till bonus enligt avtal. Rätt till bonus förelåg om vinsten var 400 000 kr eller mer. Prognosen på försommaren 2009 var att vinsten skulle ligga omkring 600 000 kr.

Bolaget

Uppsägningen av A.K. är sakligt grundad.

Det är riktigt att uppsägningen inte föregicks av underrättelse enligt 30 § anställningsskyddslagen och att uppsägningen inte heller skedde i enlighet med vad som föreskrivs i 8 och 10 §§ samma lag. De allmänna skadestånden på grund av brott mot dessa bestämmelser ska dock ogillas på den grunden att det föreligger skäl för jämkning till i första hand noll kronor.

Yrkandet om skadestånd för brott mot 11 § anställningsskyddslagen ska ogillas på den grunden att bolaget har betalat korrekt uppsägningslön.

Det är riktigt att bonus motsvarande en månadslön ska utbetalas vid en viss vinstnivå men det aktuella året var vinsten inte tillräckligt hög och någon bonus ska därför inte utgå.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

A.K.

Han anställdes som lärare vid Luleå kommun år 1988. Under 2005 fick han i uppdrag att, vid sidan av sitt ordinarie arbete som lärare, utforma pedagogiken för ett entreprenörsgymnasium. Uppdraget utfördes tillsammans med A.G., nuvarande styrelseordförande i bolaget, som hade till uppgift att förankra projektet politiskt och inom det lokala näringslivet. Arbetet resulterade i bildandet av ett entreprenörsgymnasium i kommunal regi hösten 2006. I sitt arbete som lärare vid gymnasiet det första året utsågs han till årets lärare av eleverna.

Inför höstterminen 2007 överfördes verksamheten vid gymnasiet till det då nybildade svarandebolaget. Eleverna och majoriteten av de anställda, fyra av sex, samt delar av inventarier och utrustning togs över av bolaget. Det var samma verksamhet som drevs vidare men i aktiebolagsform och i nya lokaler. Skolans verksamhet finansieras av kommunen och bolagets enda intäktspost utgörs av kommunalt bidrag.

Den 6 augusti 2007 började han att arbeta vid bolaget med en månadslön om 32 000 kr. Året därpå träffade han ett nytt avtal med bolaget genom A.G. Avtalet innebar en löneförhöjning med 2 000 kr och rätt till bonus om bolagets resultat översteg 400 000 kr. Enligt avtalet skulle han även löpande få löneförhöjning med 2 000 kr per läsår. Avtalet gav inte rätt till övertidsersättning men han hade full frihet i arbetstidshänseende och kunde även arbeta hemma.

Som många andra började han att intressera sig för facebook och blev medlem vid årsskiftet 2008/09. Många av skolans samarbetspartners använde facebook som kommunikationsmedel t.ex. när man informerade om evenemang. Även lärarna vid skolan och vissa av styrelseledamöterna i bolaget var medlemmar i facebook. Några av de sistnämnda blev även hans s.k. vänner på facebook. Han kom att använda facebook både på fritiden och på arbetet däremot inte vid undervisningen. Som rektor har det varit en självklar skyldighet för honom med hänsyn till den roll som facebook har fått i samhället.

På facebook anslöt han sig successivt till flera hundra s.k. grupper. Dessa spände över ett vitt fält och omfattade såväl seriösa grupper som sådana av det mer skämtsamma slaget. Av de skämtsamma grupperna hade några namn med viss sexuell anknytning. Det förekom dock inte någon som helst sexuell verksamhet inom ramen för dessa grupper utan det var endast namnen som

anspelade på sex. Enligt användarreglerna för facebook är det strängt förbjudet med sexuella aktiviteter och utgivarna stoppar allt sådant innehåll. Det bestrids också att han vid uppsägningstillfället tillhörde alla de grupper som angivits. Flera av dem har lagts till av annan efter uppsägningen. De aktuella grupperna var för övrigt svåra att hitta och inte direkt synliga. För att hitta de grupper som åberopats i målet bland övriga grupper var man tvungen att klicka sig fram och aktivt leta på sidan. Av samtliga grupper han var med i var det endast 1,4 procent som hade namn med sexuell anknytning. Det är mot denna bakgrund oerhört missvisande att som bolaget gjort tala om honom som någon sorts sexgalning.

Han är till sin natur en skämtsam person som tycker om upptåg. Till det hör att han tagit en och annan skämtsam bild som även lagts ut på facebook. För att hitta de bilder som bolaget pekat på i målet får man liksom med grupperna aktivt leta sig fram bland ett hundratal andra bilder. Inte heller bilderna var direkt synliga när man gick in på facebooksidan. De utgjorde också en oerhört liten del av det totala antalet bilder som fanns på hans sida.

De tre första bilderna erfordrar inte någon närmare kommentar. Den fjärde bilden är tagen på en reklambyrå vid ett studiebesök i Sankt Petersburg dit han var inbjuden av myndigheterna för att föreläsa. Han förevisades då ett förkläde som elever skulle kunna producera och förse med valfritt tryck. Den femte bilden är tagen på en maskerad som anordnades av gymnasiechefen i Luleå för rektorer, lärare och andra högre chefer. Temat var Tyskland och han valde att skämtsamt föreställa en kulstötterska från öst.

Bolaget har i tvisten åberopat skolans värderingsgrunder men det är okänt vilka dessa är och var de finns publicerade. I den rektorsinstruktion som gällt för hans arbete har det inte heller funnits några anvisningar i fråga om hantering av facebook eller internet i övrigt.

Den 8 maj 2009 fick han ett mail från bolagets verkställande direktör M.M. angående bilder på en hemsida. Bakgrunden var att några elever i ett projekt inom ramen för utbildningen hade producerat tröjor och lagt ut bilder på dessa på sin hemsida. På hemsidan fanns en bild på en tröja med text om analsex, vilken M.M. ville skulle tas bort. På hemsidan fanns han även själv med på en bild iklädd en neutral tröja. Tillfrågad om det av några elever har han vid ett tillfälle ställt upp på att posera i diverse tröjor vid en fotosession. Han la dock inte märke till texten på tröjorna. Han kände inte heller till att eleverna hade lagt ut bilder på hemsidan men när han uppmärksammades om detta av M.M. talade han med eleverna och såg till att de tog bort den aktuella bilden.

En av de bilder som togs vid fotograferingen föreställde honom iklädd en motsvarande tröja som den som fanns på den bild som M.M. ville skulle tas bort. Den bilden fanns dock inte med på elevernas hemsida. Det är emellertid riktigt att den fanns med på hans facebooksidan. Någon av eleverna hade lagt in bilden där. Han tyckte att bilden, som var harmlös, var en kul bild och la temporärt upp den som profilbild. Den aktuella tröjan hade en annan färgsättning än den på hemsidan och på fotot står han i en posé som gör det

omöjligt att se den fullständiga texten på tröjan. Det finns ingen möjlighet att av bilden dra några slutsatser om vad texten på tröjan handlar om.

Vid månadsskiftet maj/juni 2009 hade bolagsstyrelsen sammanträde. Där framkom det att årets vinst uppgick till omkring 600 000 kr. Detta återspeglades även i budgeten för kommande år där man räknade med motsvarande vinst som föregående år. Att bolaget ansåg att han var berättigad till bonus bekräftas också av att A.G. i ett mail den 17 juni 2009, som svar på frågan om bonus, uppgav att han i stället för bonus skulle erhålla en månads längre uppsägningstid. Vid redovisning av bokslutet – efter en fördröjning på fyra månader – presenterades dock nya siffror där vinsten uppgick till 200 000 kr. Det framstår som uppenbart att bolaget vidtagit bokföringsmässiga åtgärder sedan tvist uppstått om hans anställning i syfte att slippa utge bonus.

Så sent som dagen för skolavslutning, den 11 juni 2009, uppmärksammades han för sitt arbete genom att styrelseordföranden i ett tal tackade honom för utmärkt arbete.

Den 15 juni 2009 publicerade Nyheter24 i sin nätupplaga uppgifter om att han förekom på facebook i grupper med sexuell anknytning. Med anledning av det skedde ett möte dagen efter mellan M.M., A.G. och honom. Från skolledningens sida framhölls att det som hade inträffat skadade skolans varumärke, att ledningen skulle fundera över hur den skulle agera och att han skulle få besked under torsdagen den 18 juni 2009. På morgonen den 17 juni hade skolledningen, utan hans närvaro, ett möte med personalen. Vid detta möte tillfrågades personalen om de fortfarande hade förtroende för honom vilket de svarade att de hade. Även bolagets styrelse hade ett möte och vid detta fattades det uppenbarligen ett beslut om att säga upp honom.

Samma morgon, dvs. den 17 juni, sände bolaget, utan hans kännedom, ut ett pressmeddelande i vilket det angavs att han skulle avgå frivilligt. Detta ledde till att tidningen Norrbottens-Kuriren samma dag publicerade nyheten att han avgick självmant. Han hade dock inte avgått. Vid den tidpunkten hade frågan inte ens varit uppe till diskussion.

Först klockan 13 den dagen ägde ett möte mellan honom och skolledningen rum. Vid detta möte framförde M.M. och A.G. önskemål att han skulle avgå frivilligt. De la fram en avtalstext som de ville att han skulle skriva under och satte honom under hård press. De framhöll att han skulle få lön under tre månader och att han dessutom kunde få ersättning från Arbetslöshetskassan, vilket är felaktigt. Han utsattes även för hot av innebörden att han inte skulle få arbete inom Luleå kommun om han inte gick med på förslaget. Under mötet las också fram ett pressmeddelande som inte tilltalade honom. Det var samma meddelande som redan hade gått ut men det visste han inte om. Han framhöll att han ville ha ändringar i avtalstexten om han skulle sluta frivilligt. De gav honom besked att en presskonferens skulle hållas klockan 15 och han ombads att fatta ett beslut före detta. Han förklarade att han behövde betänketid och tog med sig avtalstexten hem för att fundera. Det

var efter det som han skickade det ovan nämnda mailet till A.G. med fråga om bonus.

När han sedan tänkte efter fann han det inte rimligt att en presskonferens skulle kunna hållas med så kort varsel. Han ringde därför en journalist som han är bekant med och fick genom denne reda på att ett pressmeddelande skickats ut tidigare på dagen där det angavs att han avgick. Oriktigt och helt utan hans vetskap hade bolaget således publicerat att han sagt upp sig själv. Han blev mycket upprörd och beslutade sig för att inte gå med på uppgörelsen. A.G. hade under mellantiden mailat honom och begärt besked omgående om han accepterade uppgörelsen men han svarade inte på detta mail. I efterhand har det framkommit att det hade skickats ut ytterligare en pressrelease till näringslivet i Luleå med angivande av att en presskonferens skulle hållas klockan 16.15.

Nästa morgon markerade han i ett mail att han betraktade bolagets agerande som ett avtalsbrott och han klargjorde senare under dagen att han inte gick med på att säga upp sig själv samt att han avsåg att anlita en advokat. Han skrev detta även i ett mail till bolaget den 20 juni. Samma dag återkom M.M. i ett mail där hon skrev att konsekvensen blir att han sägs upp med en uppsägningstid om två månader, att han blir arbetsbefriad och att han slutar den 18 augusti. I mailet uppmanades han också att lämna in nycklar och passerkort under dagen.

M.M:s meddelande om uppsägningen stred på alla möjliga sätt mot de formella reglerna i anställningsskyddslagen. Beskedet innehöll ingen besvärshänvisning eller upplysning om återanställningsrätt och lämnades genom mail och inte i rekommenderat brev som krävs. Det lämnades inte heller någon underrättelse om uppsägningen i förväg. Även om det saknar betydelse i sammanhanget kan det anmärkas att sista anställningsdag med hänsyn till den angivna uppsägningstiden rätteligen borde ha angetts till den 20 och inte den 18 augusti.

Den 19 augusti 2009 meddelade M.M. honom att uppsägningstiden hade förlängts med en månad. Skälet var att bolaget uppmärksammat att uppsägningstid inte kan löpa under semester vilket han hade vid tiden för uppsägningen.

Inledningsvis förde han ogiltighetstalan mot uppsägningen men övergick till att enbart föra en skadeståndstalan per den 2 november 2009. Detta är anledningen till att det ekonomiska skadeståndet beräknas från den dagen. Det kan nämnas att det fanns en skiljeklausul i hans anställningsavtal men parterna enades om att låta tvisten prövas av domstol i stället för av skiljenämnd.

I anledning av Nyheter24:s publicering anlidade han en advokat i Stockholm i syfte att väcka talan mot redaktionen. Sedan advokaten skickat ett utkast till stämningsansökan till Nyheter24 träffade parterna en förlikning vars innehåll är hemlig.

Skolan har även förbisett de i dessa sammanhang så viktiga skyldigheterna att i första hand söka åstadkomma rättelse och eventuellt varna innan man tillgriper uppsägning och att i andra hand omplacera när så är skäligt. Till bilden i sistnämnda avseende hör att han har en mycket lång och bred erfarenhet som lärare.

Bolaget

Skolan har ett nära samarbete med det lokala näringslivet. Det finns ömsesidiga intressen mellan dem. I syfte att skapa och upprätthålla goda förbindelser med näringslivet ordnar skolan träffar och sammankomster och man har så gott som dagliga kontakter med näringslivet. För att överleva och expandera har skolan som alla skolor, inte minst friskolor, även ett behov av elever. För att locka och behålla dessa måste skolan ha ett gott rykte. Dit hör att undervisningen måste vara bra och att personalen har goda kunskaper och uppträder på ett sätt som gemene man inte tycker är anstötligt.

A.K. hade i sin roll som rektor omfattande kontakter med företrädare för näringslivet och dess organisationer men också med föräldrar, elever och andra intressenter. Han var skolans ansikte utåt. Som rektor var A.K. även arbetsledare för lärargruppen med ett självständigt ansvar för skolans undervisning. Han var också en av tre personer i bolagets och skolans ledningsgrupp tillsammans med M.M. och A.G. Utan tvekan hade A.K. en förtroendeställning och, utöver verkställande direktören, den främsta positionen på skolan.

I maj 2009 fick M.M. via en förälder information om en hemsida där A.K. förekom på ett foto klädd i en t-shirt. Hemsidan drevs av elever och hade till syfte att göra reklam för tröjor som såldes av elever inom ramen för Ung Företagsamhet. På fotot bar A.K. en tröja med en bild av en kvinna i underkläder som står på alla fyra och med trycket NASA som i det här sammanhanget stod för National Anal Sex Association. Föräldern var upprörd över att A.K. förekom på hemsidan iklädd tröjan men också över att eleverna sålde tröjor med sådant innehåll.

I ett mail till A.K. begärde M.M. att den aktuella bilden skulle tas bort. Hon skrev även att den skulle tas bort om den fanns på fler ställen. Någon eller några dagar därefter skedde ett möte mellan A.G. och A.K. med anledning av innehållet på hemsidan. Bilden togs bort från hemsidan efter att A.K. talat med eleverna. Exakt vilken dag detta skedde vet inte bolaget.

Det av motparten åberopade utdraget från elevernas hemsida visar denna som den såg ut den 29 december 2010. På den bild som finns där har A.K. inte på sig NASA tröjan. Det hade han däremot vid den tidpunkt när M.M. besökte sidan. Det görs gällande att bilden byttes ut till den bild som kan ses i utdraget på vilken A.K. bär en tröja med ett citat av den engelske fotbollsspelaren G.B. Där finns även en bild på NASA tröjan buren av en person som inte vill visa ansiktet. Det var en sådan tröja som A.K. bar på fotot som M.M. såg dock inte i den färgsättningen. Som det får förstås har bilderna lagts ut på hemsidan redan den 18 mars 2009.

Hemsidan har en klar anknytning till skolan. Det är uppenbarligen så att eleverna bett A.K. att ställa upp som modell vilket han gjort. Bolaget anser att det visar en brist på omdöme att som rektor ställa upp i ett sammanhang som detta. Genom sitt agerande kan han sägas ha sanktionerat elevernas försäljning av de aktuella tröjorna.

I början av juni gjorde A.K. en resa till Sankt Petersburg i Ryssland. Där införskaffade han ett förkläde. En av bilderna som återopas i målet föreställer A.K. iklädd detta förkläde. A.K. visade upp förklädet för M.M. och föreslog att det skulle säljas inom ramen för Ung Företagsamhet, vilket avvisades av M.M.

Den 14 juni 2009 fick M.M. genom en journalist information om att A.K. hade en facebook sida som innehöll sexuellt färgat material i form av bilder och grupper. Tillsammans med N.W., styrelseledamot i bolaget och själv facebookanvändare, gick hon in på facebook sidan och kunde konstatera att det som journalisten berättat stämde. På sidan fanns det bilder med sexanknytning, bl.a. bilden med A.K. iklädd NASA tröjan, och ungefär tio grupper med sexanknytning.

Facebook är ett socialt medium med 500 miljoner användare över hela världen. I princip alla som har tillgång till en dator kan besöka en facebook sida. Vissa sidor kan vara mer eller mindre stängda för andra än särskilt inbjudna men de kan också vara helt öppna. Till skillnad från andra medier som t.ex. tidningar är facebook ett aktivt medium i den meningen att utövarna är aktiva och kommunicerar med varandra. De flesta facebookanvändare lägger upp bilder på sina sidor. Dessa kan läggas in i album och sorteras i olika kategorier. Bilder kan också läggas upp som profilbilder. Dessa kan beskrivas som presentationsbilder genom vilka man kan beskriva och profilera sig själv. Bilder kan tas bort och läggas upp allt efter tycke och smak. Bilder kan också skickas till andra facebookanvändare. På facebook finns också en s.k. wall som kan beskrivas som en logg som i kronologisk ordning visar vad som sker på sidan. På facebook kan man också kommunicera via grupper. Vid den i målet aktuella tiden var det endast användaren själv som kunde gå med i grupper.

A.K:s facebook sida var helt öppen. På öppningssidan presenterade han sig med sin utbildning och sitt arbete samt angav skolans telefonnummer och en länk till skolans hemsida. Han var med i nio grupper med anknytning till sex. Dessa hade namn som "Vi som är sexgalna", "50 REASONS TO HAVE SEX!!!!", "sex gillare", "OSKULDSGRUPPEN", "SEX ÄR A-O, så det så", "Intelligence is Sexy!!", "Multiple orgasms", "Efter sex mys", och "All sexy bikinis 4U". A.K. har hävdade att han bara var med i några av dessa grupper vid tiden för uppsägningen och att övriga tillkom genom annan efter uppsägningen. Till stöd för att han redan vid tiden för uppsägningen var med i samtliga dessa grupper återopas vad som sägs i artiklar från Nyheter24 och Norrländska Socialdemokraten den 16 respektive den 18 juni 2009 där det talas om ett tiotal grupper. Sex av dessa grupper kan även noteras på den skärmdump som gjordes den 22 juni 2009.

På facebooksidan fanns även sex bilder med ett sexuellt innehåll. På den första bilden dansar A.K. med bar överkropp på någon form av dansställe tillsammans med andra män. Den andra bilden visar A.K. stående på alla fyra. Den bilden är upplagd den 1 april 2009 och hade således legat på facebook i ungefär en och en halv månad. Två av de personer som hade kommenterat bilden var elever vid skolan. Den tredje bilden visar A.K. liggande på golvet med öppen skjorta. Bilden, som synes vara tagen vid samma tillfälle som den andra bilden, har enligt bolaget ett sexuellt syfte. A.K. vill ge en bild av sig själv som sexuellt attraktiv. Detta visas också av de kommentarer som gjorts av andra facebookanvändare.

Den fjärde bilden föreställer A.K. iklädd det ovan nämnda förklädet. På detta finns tecknat en kvinna i utmanande underkläder. Bolaget anser att det finns en klar sexuell koppling i bilden. Bilden hade lagts ut den 9 juni. Vid tiden för skärmdumpen hade A.K. dock tagit bort den från sin facebooksida. Bilden som ingetts i målet är hämtad från Nyheter24.

Den femte bilden är den äldsta bilden och lades ut den 18 februari 2009. På bilden sitter A.K. i en soffa utklädd till kvinna. Enligt honom själv är den tagen vid en maskerad där han avser att föreställa en rysk kulstötterska. På bilden blottar A.K. bröstet och skrevar med benen på ett sexuellt utmanande sätt. Bilden har också kommenterats av tre personer som var elever på skolan.

Den sjätte bilden visar A.K. med NASA-tröjan och är samma bild som fanns på elevernas hemsida. Även om det är en elev som skickat den till honom har han själv lagt upp den som profilbild den 23 mars 2009. På bilden kan man se en kvinna som står på alla fyra. Det är riktigt att man inte kan se den fullständiga texten på tröjan. Det kan dock inte bortses från att det är fråga om en tröja som sålts av eleverna och att många av dem som besöker facebooksidan vet vad som står på tröjan. En av personerna som kommenterat bilden var för övrigt elev på skolan.

Det görs gällande att dessa bilder varit olämpliga att lägga ut för en rektor vid en skola med tonåringar som elever. Enligt bolagets mening är det synnerligen olämpligt att en rektor vid en skola för tonåringar propagerar för eller skämtar om analsex.

Det påstås också att K. via facebooksidan haft kontakter med elever på skolan om betygsfrågor och andra skolfrågor. Det framgår av utdraget från sidan att en elev har efterfrågat sitt betyg i historia. Det må vara så att det inte var A.K. som satte betyg i historia men som rektor var det han som hade ansvaret för betygsättningen och som förmodligen skulle sätta en stämpel eller sitt namn under betygen.

Genom det mail som M.M. skickade till A.K. med anledning av bilden på elevernas hemsida måste han ha fått klart för sig att bolaget ogillade att saker med sexanknytning kunde kopplas till skolan. Detta måste han rimligen ha förstått även genom M.M:s inställning när det gällde förklädet. Trots detta

har han låtit de aktuella bilderna ligga kvar på facebooksidan. Hans nonchalanta inställning till dessa frågor visas också av de meddelanden han skickat på facebook den 18 respektive den 20 juni 2009 där han kommenterar det inträffade. Av skärmdumpen framgår vidare att A.K. den 16 juni 2009 lagt ut en länk till Nyheter24:s artikel och därmed uppenbart själv velat ge artikeln en vidare spridning.

Det görs även gällande att A.K. använt facebook under arbetstid. Till viss del kan det vara så att användandet har skett i arbetet men omfattningen har varit så stor att han måste ha använt facebook även i privat syfte. Det påstås att en del av detta skett under lektionstid. Under perioden 22 januari – 15 juni 2009 har han loggat in på facebook 269 gånger, varav 112 gånger under normal arbetstid, dvs. mån-fre klockan 8-17. Under den angivna tiden finns det 1 691 aktiviteter registrerade.

Om man visar upp sig på facebook på det sätt som A.K. gjort har man lämnat det privata området och befinner sig i den digitala offentligheten. A.K:s agerande står i uppenbar strid med hans anställning som rektor och lärare vid skolan och hans agerande har varit ägnat att allvarligt skada skolan och därmed bolaget. Om bolaget inte hade sagt upp honom hade skadan kunnat bli så pass allvarlig att skolan hade tappat elever. Det har inte varit skäligt att omplacera honom. Hans agerande har varit så allvarligt att det till och med hade funnits skäl för att avskeda honom. Det har därför inte funnits skäl att låta hans handlande endast följas av en varning.

Det är riktigt att uppsägningen har skett på ett sätt som inte är förenligt med formföreskrifterna i anställningsskyddslagen. Någon underrättelse i förväg har inte skett och mailet från M.M. har inte det innehåll som krävs. Eftersom uppsägningen skett av personliga skäl har det dock inte behövts någon information om återanställningsrätt. Uppsägningen meddelades A.K. som en direkt reaktion på att han, som bolaget ansåg, utan skäl vägrade fullfölja överenskommelsen. Han meddelade bolaget detta via mail och gjorde där klart att han i fortsättningen inte skulle tala med dem utan att hans kontakter med bolaget skulle skötas via advokat som han avsåg att anlita. Bolaget svarade då K. via mail att bolaget sa upp honom. Med hänsyn till omständigheterna så anser bolaget att det i viss mån varit ursäktligt att uppsägningen genomfördes på det sätt som skedde. Det görs därför gällande att ett skadestånd i denna del ska jämkas i första hand till noll kronor.

Det bestrids att K., som han påstår, under diskussionerna hotades med att han inte skulle få några anställningar inom Luleås näringsliv.

A.K:s lön vid tiden för uppsägningen och anställningens upphörande var 34 000 kr per månad. Det hade inte träffats någon överenskommelse mellan honom och A.G. om höjning av denna lön med 2 000 kr.

Bolagets vinst det aktuella året nådde inte upp till den nivå som krävs för att bonus skulle utgå. Under året hoppades bolaget nå den vinstnivå som erfordrades för bonus men detta lyckades inte. Bolaget har inte vidtagit några bokföringsmässiga förändringar som A.K. påstår.

Vad gäller den av A.K. åberopade rektorsinstruktionen kan sägas att det finns vissa saker som en arbetstagare inte kan göra oavsett om detta finns reglerat i någon instruktion eller inte. Vad avser det dokument som åberopats i fråga om användningen av facebook så innehåller det endast önskemål och kan sägas vara en uppförandekod. Det finns inget förbud mot visst material som kan sanktioneras av facebook. Däremot kan sådant material som bedöms som olämpligt tas bort i efterhand.

A.K:s anställningstid ska räknas från den tidpunkten när han anställdes i bolaget. Någon verksamhetsövergång har inte skett och han får därmed inte tillgodoräkna sig tiden från sin anställning inom Luleå kommun.

DOMSKÄL

Tvisten m.m.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på A.K:s begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med honom själv samt vittnesförhör med tidigare eleven vid skolan V.W. och A.K:s före detta flickvän E.B. På bolagets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med verkställande direktören M.M., styrelseledamoten tillika ordföranden, A.G. och styrelseledamoten N.W. Parterna har även åberopat viss skriftlig bevisning.

Som skäl för uppsägningen har bolaget åberopat i huvudsak att A.K. på facebook dels varit med i s.k. grupper med namn med anknytning till sex, dels lagt ut bilder med ett sexuellt innehåll, vilket har varit ägnat att allvarligt skada bolaget och skolan. Bolaget har även åberopat att A.K. haft kontakter med elever på facebook samt att han använt facebook på arbetstid i privat syfte. I stora delar är parterna överens om de faktiska omständigheterna i målet men A.K. har i några avseenden bestritt vad som påstås från bolagets sida. I övrigt har han gjort gällande att vad som åberopats inte kan anses utgöra saklig grund för uppsägning.

Tingsrätten kommer i det följande att först ta ställning till vad som har framkommit om de omständigheter som bolaget har åberopat i målet. En utgångspunkt vid denna prövning är att det åvilar arbetsgivarparten, dvs. bolaget, att visa att det har förelegat saklig grund för uppsägning. Detta innebär att bolaget har att fullt ut styrka sådana omständigheter som det råder tvist om. Den bevisskyldighet som sålunda ligger på bolaget medför att brister i bevisningen om vad som faktiskt har inträffat går ut över bolaget.

Grupper på facebook

Det är ostridigt att A.K. på facebook har tillhört de nio grupper som bolaget har hänvisat till i målet. Parterna är också ense om att det inte har förekommit någon verksamhet av sexuell innebörd inom ramen för dessa grupper utan att det endast är namnen på grupperna som anknyter till sex. A.K. har dock förnekat att han tillhörde samtliga av bolaget angivna grupper

vid tiden för uppsägningen och gjort gällande att flertalet av dem tillfördes av misstag efter uppsägningen genom hans dåvarande flickvän E.B:s försorg. Hörd om detta har hon berättat att hon någon eller några dagar efter uppsägningen loggade in på A.K:s facebookside och att hon vid detta tillfälle noterade några grupper av det aktuella slaget samt hävdade att hon av misstag måste ha tillfört ytterligare grupper i samband med att hon "klickade" sig fram på sidan.

Enligt tingsrättens bedömning kan det genom E.B:s uppgifter – som i fråga om att hon råkat tillföra grupper är en slutsats hon dragit i efterhand – inte uteslutas att det förhåller sig så som bolaget har gjort gällande. Bolagets påstående vinner stöd av de uppgifter som M.M. och N.W. har lämnat om de iakttagelser de gjorde i samband med att de besökte A.K:s facebookside i tiden före uppsägningen. Även om medias uppgifter måste behandlas med största försiktighet kan det inte helt bortses från att det i artiklar från tiden före uppsägningen lämnas uppgifter om antalet grupper motsvarande de som M.M. och N.W. har lämnat. Genom detta finner tingsrätten styrkt att A.K. vid den för prövningen aktuella tiden tillhörde alla de grupper som bolaget har åberopat i målet.

Bilder på facebook

Det är ostridigt att A.K. har haft de av bolaget åberopade bilderna på sin facebookside vid den i målet aktuella tiden.

I sammanhanget råder det dock tvist om bilden på A.K. iklädd den s.k. NASA tröjan har funnits på elevernas hemsida och om det var den bilden som M.M. uppmanade honom att ta bort efter att hon besökt hemsidan i maj 2009. Bolaget har hävdade att så var fallet och därigenom lagt A.K. till last att han lät bilden vara kvar på sin facebookside i direkt strid med M.M:s uppmaning. M.M. och A.K. har i detta avseende lämnat sinsemellan motsatta uppgifter. Vid detta förhållande – och då utredningen i övrigt inte entydigt kan sägas tala mer för bolagets än för A.K:s ståndpunkt – bör A.K:s uppgifter läggas till grund för bedömningen. Tingsrätten har därför vid den fortsatta bedömningen att utgå från att M.M. inte tidigare framfört några synpunkter mot eller uppmaningar rörande bilden med A.K. iklädd NASA tröjan. Annat är heller inte visat i denna del än att A.K. följde M.M:s uppmaning och tillsåg att den bild som hon hade invändningar mot togs bort från elevernas hemsida. Genom utredningen har vidare framkommit att A.K. efter ett möte med A.G., såg till att eleverna upphörde med försäljningen av NASA tröjorna. A.K. har således i sistnämnda avseenden agerat helt i enlighet med bolagets direktiv.

Bolaget har, som det får förstås, även lagt A.K. till last att han över huvud taget ställt upp och låtit sig fotograferas av eleverna. Bolaget har hävdade att han därigenom sanktionerat försäljningen av NASA tröjorna. A.K. har hörd om detta berättat att han fotograferades med ett tiotal tröjor under en snabb fotosession på skolan och att han inte särskilt uppmärksammade trycket på den aktuella tröjan. Han har uppgett att en annan lärare var ansvarig för projektet, att han själv endast kände till att tröjor hade producerats och fanns

på en mäsia i Haparanda samt att han efter mässan blev tillfrågad av eleverna om att ställa upp som modell och då lät sig fotograferas.

De uppgifter som eleven V.W. har lämnat om fotograferingstillfället motsäger inte A.K:s uppgifter. Någon utredning som vederlägger A.K:s uppgifter har inte lagts fram av bolaget och tingsrätten har vid bedömningen därför att utgå från den redogörelse som A.K. har lämnat. Även om det får anses troligt att A.K. vid fotograferingen har uppmärksammat trycket på de aktuella tröjorna kan det mot den nu angivna bakgrunden enligt tingsrättens mening inte anses styrkt att så var fallet. Med denna bedömning och med beaktande av att projektet leddes av en ansvarig lärare och vid tiden för A.K:s medverkan hade nått så långt som till försäljningsstadiet finner tingsrätten inte skäl till någon kritik mot A.K. för hans agerande att medverka vid fotograferingen av tröjorna.

Vad gäller bilden på A.K. klädd i ett förkläde med tryck föreställande en kvinna i underkläder har bolaget hävdatt att han visade upp detta förkläde för M.M. och föreslog henne att det kunde säljas inom ramen för elevernas utbildning men att hon avvisade detta. Denna händelse har bolaget åberopat till stöd för att A.K. borde ha förstått att hon ogillade att saker med anknytning till sex kunde kopplas till skolan och att han därmed borde ha tillsett att de i målet åberopade bilderna togs bort från facebooksidan.

Den utredning som lagts fram från bolagets sida i denna del i form av M.M:s egna uppgifter ger inte entydigt stöd för bolagets ståndpunkt. M.M. har visserligen berättat att hon sa nej till A.K:s förslag men hon har samtidigt uppgett att hon inte sa något till honom om den verkliga anledningen till hennes avvisande av förslaget. Hon bestämde sig dock, har hon uppgett, för att vid ett senare tillfälle hålla ett samtal med A.K. och då förklara för honom vilka värderingar bolaget och skolan hade i detta avseende, vilket emellertid aldrig kom att ske. A.K. har själv uppgett att han inte minns detta sammanträffande men att det kan ha varit så att han visade upp förklädet för M.M. som ett exempel på en produkt, dvs. ett förkläde med tryck, som eleverna kunde producera. Enligt tingsrättens mening kan det genom M.M:s tämligen vaga uppgifter om ordväxlingen inte uteslutas att hennes och A.K:s samtal avsett tillverkning av förklädet som sådant och inte förklädet med just det i målet aktuella trycket. Mot denna bakgrund och med beaktande av vad M.M. berättat om att hon inte för A.K. uttryckte sin verkliga uppfattning om trycket på förklädet finner tingsrätten inte visat att A.K. med anledning av detta samtal haft anledning att reagera särskilt. Händelsen kan därför inte ges någon betydelse vid bedömningen av uppsägningsfrågan.

Kontakter med elever på facebook

Bolaget har åberopat att A.K. haft kontakter med elever på facebook om betygsfrågor och andra skolfrågor. Bolaget har särskilt hänvisat till ett utdrag från facebooksidan där det framgår att en elev på visst sätt har efterfrågat sitt betyg i historia. A.K. har medgett att han haft kontakter med elever på facebook och som exempel omnämnt kontakter för att bestämma tid för möten och andra sammankomster. Han har också medgett att vissa elever

kan ha kommenterat bilder han lagt ut på sin facebookside. Han har dock förnekat att han haft kontakt med den aktuella eleven och uppgett att han inte besvarat hennes fråga samt tillagt att han inte sätter betyg i historia. Någon utredning som motsäger hans uppgifter i sistnämnda avseende har inte förebringats. Bolaget har för övrigt inte närmare utvecklat i vilket avseende man lägger A.K. till last att han haft kontakter med elever på facebook och inte heller presenterat någon egentlig utredning om vilka kontakter det rör sig om och omfattningen av dessa. Enligt tingsrättens mening kan vad bolaget åberopat i denna del inte tillmätas någon betydelse vid bedömningen av uppsägningsfrågan.

Användning av facebook i privat syfte under arbetstid

Bolaget har även åberopat att A.K. använt facebook under arbetstid i privat syfte och att detta skett delvis under lektionstid. Till stöd för detta har bolaget gjort vissa påståenden om antalet inloggningar och aktiviteter på facebook under det första halvåret 2009. Eftersom bolaget inte haft några synpunkter på A.K:s sätt att sköta sitt arbete står det inte helt klart vad bolaget i denna del avsett att lägga honom till last. Någon egentlig utredning till stöd för bolagets faktiska påståenden har inte heller förebringats och det är enligt tingsrättens mening redan av den anledningen inte visat att A.K. i nämnda avseende har agerat på något klandervärd sätt. Det kan för övrigt tilläggas att det antal inloggningar under normal arbetstid som läggs A.K. till last under den aktuella tidsperioden om ett halvår inte framstår som särskilt omfattande i sig.

Tingsrättens bedömning i uppsägningsfrågan

Den bedömning av bevisningen som tingsrätten har redovisat i det föregående innebär att det enbart är A.K:s agerande att på facebook tillhöra de angivna grupperna samt lägga ut de åberopade bilderna som ska ligga till grund för tingsrättens prövning av uppsägningsfrågan. Med de bedömningar som tingsrätten har gjort i fråga om de kontakter som skett mellan bolagets företrädare och A.K. har domstolen vid prövningen att utgå från att han vid sin hantering av facebook i nu aktuella sammanhang inte har brutit mot några specifika instruktioner från bolaget och att han inte heller haft särskild anledning att förstå att hans agerande på facebook inte varit förenligt med bolagets värderingar.

Bolaget har hävdat att de i målet åberopade grupperna och bilderna har en sexuell anknytning eller innebörd och att de av det skälet varit olämpliga att lägga ut på en öppen facebookside som kunnat knytas till bolaget. Enligt bolaget har A.K. själv skapat kopplingen till bolaget genom att på öppningssidan ange tydliga referenser till skolan bl.a. i form av en länk till skolans hemsida och uppgift om sin anställning där. Det är ostridigt i målet att facebooksidan var helt öppen samt att den innehöll hänvisningar till skolan och uppgift om A.K:s arbete vid denna.

Det kan konstateras att det faktiska handlande som bolaget lagt A.K. till last har skett utanför anställningen. Även om detta, genom de uppgifter om

skolan och sin anställning som A.K. har lämnat på facebooksidan, indirekt kunnat kopplas till bolaget har det inte heller varit direkt riktat mot bolaget. Från bolagets sida har emellertid gjorts gällande att A.K:s agerande, genom denna koppling, varit ägnat att allvarligt skada skolan. Enligt bolagets mening som den har utvecklats under slutanförandet har A.K. genom sitt agerande åsidosatt sin lojalitetsplikt gentemot bolaget.

Inför den fortsatta prövningen finner tingsrätten skäl att framhålla att bolaget inte har riktat några anmärkningar mot A.K:s sätt att sköta sitt arbete. Tvärtom har det framförts att han varit en mycket uppskattad rektor och lärare vid skolan. Det bör också framhållas att A.K. i det aktuella sammanhanget har följt de uppmaningar som lämnats från bolagets ledning i fråga om hanteringen av NASA tröjorna och bilden på elevernas hemsida.

När det gäller de grupper som bolaget har åberopat gentemot A.K. bär dessa visserligen namn med anknytning till sex. Av betydelse är dock att det inom dessa grupper inte har förekommit någon verksamhet med sexuellt innehåll. Bolaget har inte ens påstått att så är fallet utan endast lagt A.K. till last att grupperna har namn som kan kopplas till sex. Det måste i sammanhanget också beaktas att A.K. enligt egen uppgift, som inte har ifrågasatts av bolaget, var med i ca 500 grupper och således att de nu aktuella grupperna utgjorde en ytterst liten del av det totala antalet grupper. Till det kommer att dessa grupper och därmed deras namn, såvitt framkommit genom A.K:s inte motsagda uppgifter, inte har varit direkt framträdande vid ett besök på facebooksidan utan kunnat uppmärksammas först efter en mer noggrann och djupgående genomgång av sidan.

Det sist nämnda gäller även för de i målet åberopade bilderna. Av A.K:s egna obestridda uppgifter framgår nämligen att han vid den aktuella tiden hade ett hundratal bilder i olika album på sin facebooksidan. De i målet åberopade bilderna utgör därmed ett mycket begränsat urval av samtliga bilder som fanns på hans sida. Redan därigenom kan sägas att de nu aktuella bilderna knappast kan ge en rättvisande bild av hur A.K. har framställt sig själv och bör uppfattas på sin facebooksidan. För att finna dessa bilder har en besökare också varit tvungen att ägna viss tid och omsorg på att gå igenom de olika albumen. Vid bedömningen av bilderna måste det enligt tingsrättens mening även beaktas att de är tagna helt ur sitt sammanhang. Beträktade i sitt sammanhang i respektive album skulle bilderna således kunna ges en annan tolkning än sedda enbart för sig.

Även sedda för sig kan bilderna föreställande A.K. på ett dansställe med bar överkropp, stående på knä på golvet iklädd långärmad skjorta och shorts samt liggande på golvet med öppen skjorta enligt tingsrättens mening knappast sägas ha en sexuell prägel och inte heller kan bilderna på annat sätt anses som olämpliga i sig. Bilden på A.K. utklädd till kvinna har, enligt A.K:s egna uppgifter som inte är motsagda, tagits vid en maskerad som gymnasiechefen i Luleå anordnat för rektorer och andra högre chefer. Inte heller denna bild kan enligt tingsrättens mening sägas ha en sexuell innebörd eller av andra skäl anses vara olämplig i sig.

När det gäller den s.k. NASA bilden så föreställer den visserligen A.K. iklädd en tröja med ett sexuellt budskap. Det kan dock konstateras att det på bilden inte är möjligt att se det fullständiga trycket på tröjan. För den som inte redan känner till den aktuella tröjan så kan bilden knappast sägas ha en sexuell innebörd. Redan bilden i sig kan enligt tingsrättens mening därför inte anses ha varit olämplig att lägga ut på facebook. Vad beträffar bilden föreställande A.K. iklädd förklädet så kan den visserligen ges någon form av sexuell betydelse men bilden kan enligt tingsrättens mening inte redan i sig anses ha varit så uppenbart olämplig att det förhållandet att A.K. som en av hundratalet andra bilder lagt ut den på facebook bör läggas honom till last som ett i detta sammanhang klandervärt beteende. Det kan också till A.K:s förmån konstateras att han själv tog bort bilden från facebook sedan den kommit att uppmärksammas.

En annan sak är att de två sistnämnda bilderna i realiteten haft ett innehåll med någon form av sexuell innebörd och även en anknytning till skolan såtillvida att de föreställer A.K. i situationer hänförliga till hans arbete. A.K. har uppenbart haft en förtroendeställning vid skolan och med denna har det i hög grad åvilat honom att sätta bolagets intressen framför sitt eget. I det ligger att han haft att värna mer om bolagets intresse att inte förknippas med omständigheter av sexuell natur än av sitt eget intresse av att i privat syfte förekomma och profilera sig på facebook. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den tydliga referens till skolan som A.K. hade lämnat på sin – helt öppna – facebookside har bolaget enligt tingsrättens mening i och för sig haft rätt att värna sitt intresse och begära av A.K. att han avlägsnade de nu omtalade bilderna från facebook.

M.M. och A.G. har uppgett att de vid det första mötet efter att media publicerat sina uppgifter förde diskussioner med A.K. om hans ansvar som offentlig person och företrädare för skolan och att han vid detta tillfälle, som de uppfattade det, redovisade en syn på sitt agerande som inte var förenlig med deras och därmed bolagets uppfattning i frågan. Som tingsrätten förstått M.M. och A.G. fann de i samband med detta möte att det inte fanns förutsättningar för ett fortsatt samarbete med A.K. Vid mötet framställde de dock såvitt framkommit inte något krav till honom att ta bort bilderna och att i övrigt ändra sitt beteende i detta avseende i en för bolaget önskvärd riktning med möjlighet för honom att rätta sig efter detta. Enligt tingsrättens mening finns det ingenting som tyder på att A.K. i denna situation inte skulle ha hörsammat en sådan uppmaning. Han hade ju tidigare följt M.M:s och A.G:s anvisningar i fråga om NASA tröjorna och elevernas hemsida. Som nämnts ovan tog han också själv bort bilden med honom iförd förklädet.

Det kan för övrigt med hänsyn till vad M.M. och A.G. framfört om A.K:s beteende vid det nu aktuella mötet på intet sätt bortses från att han inte minst genom den mediala uppståndelsen befann sig i en extremt pressad situation och av naturliga skäl hade anledning att inta en försvarsposition. I efterhand och med den bedömning som tingsrätten redovisat i det föregående har det ju visat sig att de uppgifter som förekommit i media till stora delar varit oriktiga och att den mediala bilden även i övrigt givit händelserna felaktiga

proportioner. Det har mot den bakgrunden enligt tingsrättens mening varit fullt förståeligt om A.K. försökt att förringa sitt agerande.

Såvitt framkommit i målet synes bolaget över huvud taget inte ha gjort en grundlig utredning av vad som rent faktiskt kunnat läggas A.K. till last utan till stora delar förlitat sig på de uppgifter som framkommit i media. För tingsrätten framstår det som tydligt att bolagets agerande i hög grad grundades på publiceringen i media och rädslan för skada för bolaget och att bolagets bästa sattes före A.K:s rätt i den uppkomna situationen.

Med hänsyn till det nu anförda finner tingsrätten att uppsägningen av A.K. inte har varit sakligt grundad.

Tingsrättens ställningstaganden till A.K:s skadeståndsyrkanden

Bolagets beslut att säga upp A.K. har utgjort en felbedömning och inneburit en kränkning av honom. Det allmänna skadeståndet bör bestämmas till 80 000 kr.

I fråga om det ekonomiska skadeståndet råder tvist om storleken av A.K:s månadslön. Det är ostridigt att han vid tiden för uppsägningen hade en månadslön om 34 000 kr. A.K. har dock gjort gällande att han skulle ha fått en löneförhöjning med 2 000 kr inför hösten 2009 enligt ett avtal med bolaget genom A.G. Om detta har förhörspersonerna lämnat motsatta uppgifter. Vid detta förhållande har A.K. inte förmått visa att det ekonomiska skadeståndet ska beräknas på en högre månadslön än 34 000 kr.

Bolaget har i denna situation åberopat begränsningsregeln i 38 § andra stycket andra meningen anställningsskyddslagen och anför att det ekonomiska skadeståndet med hänsyn till A.K:s anställningstid vid bolaget ska bestämmas till ett belopp motsvarande högst 16 månadslöner enligt 39 § andra stycket samma lag. A.K. har invänt att han vid bestämmandet av anställningstid ska tillgodoräknas tid som anställd inom Luleå kommun och att begränsningsregeln därmed inte är tillämplig. Enligt hans uppfattning har det i samband med att bolaget tog över gymnasiet skett en verksamhetsövergång enligt 6 b § anställningsskyddslagen.

Såvitt framkommit genom utredningen bildades och drevs gymnasiet i kommunens regi under det första året och togs sedan över och drevs vidare av bolaget från höstterminen 2007. Utredningen visar vidare att samtliga elever och majoriteten av de anställda, låt vara att de formellt anställdes på nytt, samt delar av de materiella tillgångarna togs över av bolaget. Enligt tingsrättens mening får det anses stå klart att verksamheten har bevarat sin identitet efter övergången och därmed att en verksamhetsövergång i anställningsskyddslagens mening har skett. Med denna bedömning ska A.K. tillgodoräknas sin anställningstid hos kommunen. Begränsningsregeln i 38 § andra stycket anställningsskyddslagen ska därmed inte tillämpas.

Bolaget har även anför att det ekonomiska skadeståndet ska jämkas av den anledningen att A.K. inte varit tillräckligt aktiv för att begränsa sin skada

genom att han inte sökt vissa arbeten i Gällivare och Jokkmokk. Enligt fast praxis ska jämkning av ekonomiskt skadestånd komma i fråga endast i mycket speciella situationer. Med hänsyn till detta och då det genom utredningen framkommit att A.K. varit anmäld vid arbetsförmedlingen och att denna inte uppmanat honom att söka arbeten på annan ort samt att han sökt arbeten i såväl Luleå som Piteå finner tingsrätten inte skäl till jämkning.

Med hänsyn till tingsrättens bedömning i fråga om månadslönens storlek har något brott mot uppsägningsreglerna inte förekommit. Det är däremot ostridigt att bolaget har brutit mot formföreskrifterna i 8, 10 och 30 §§ anställningsskyddslagen. Bolaget har dock gjort gällande att ett allmänt skadestånd i denna del ska jämkas till i första hand noll med hänsyn till omständigheterna i samband med uppsägningen.

Utredningen visar att A.K. i princip ställts inför ett ultimatum av bolaget att antingen säga upp sig själv eller bli uppsagd och att han – sedan han valt att inte gå med på bolagets villkor i anslutning till en överenskommelse om egen uppsägning och hänvisat till advokat – sagts upp genom besked i ett mail från M.M. Redan mot denna bakgrund kan bolagets hantering av uppsägningsfrågan i formellt hänseende inte anses ursäktlig och det föreligger därmed inte heller skäl för jämkning. Det samlade skadeståndet för brott mot formaliareglerna bör bestämmas till 20 000 kr.

Frågan om bonus

Det är inte visat att bolagets vinst under den aktuella tidsperioden uppgick till det belopp som krävs för att bonus ska utgå. A.K:s yrkande om bonus kan därför inte vinna bifall.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska bolaget som i allt väsentligt förlorande part stå för A.K:s rättshjälpskostnader. Den av Toivo Öhman begärda ersättningen får anses skälig.

DOMSLUT

1. Tingsrättens treskodom den 30 juli 2010 i mål T 1070-10 undanröjs.
2. Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB ska till A.K. betala ekonomiskt skadestånd med 38 080 kr per månad för tiden från den 2 november 2009 t.o.m. den 26 maj 2011 jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 i respektive kalendermånad till dess betalning sker samt allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 6 maj 2010 till dess betalning sker.
3. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt Toivo Öhman med – rätt räknat – 164 291 kr, varav 111 936 kr avser arbete, 10 165 kr avser tidsspillan, 9 462 kr avser utlägg och 32 728 kr avser mervärdesskatt.
4. Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå AB ska ersätta A.K:s rättshjälpskostnader med den fördelning mellan honom och staten som rättshjälpsmyndigheten bestämmer.